

Tjänsteställe
Falukommun, kommunstyrelseförvaltningen, stadskansliet

Datum
2023-06-30

Ärendenr
KS0204/23
T2124-23

Handläggare

[Redacted signature]

FALU TINGSRÄTT ⁶

Ink 2023-07-06
Akt. T2124 / 23
Aktbil 25

FALU TINGSRÄTT H 2:6
INKOM: 2023-07-06 MÅLNR: T 2124-23 AKTBIL: 25-32

Svar i mål T2124-23 mellan Hanna Larsson och Hans-Erik Sjöholm ./ . Falu kommun gällande skadestånd.

Yrkande

Falu kommun bestrider skadeståndsyrkandet.

1. Bakgrund

John Walter född 2015, nedan JW, har haft kontakt med socialtjänsten sedan oktober 2018 och har under åren haft insatser i form av kontaktfamilj, placering i familjehem, korttidsboende och öppenvård i hemmet. Flertalet insatser har dock inte fungerat som tänkt på grund av JW omfattande behov av vård och stöd. Flera familjehem har bland annat återkopplat till kommunen att de inte har den kompetens som krävs för att ta hand om JW och han har vid flertalet tillfällen även rymt från korttidsboende.

Vårdnadshavarna Hanna Larsson, nedan HL och Hans-Erik Sjöholm, nedan HES, har uttryckligen uppgett till socialtjänsten att de inte på egen hand klarar av att ge den vård och det stöd som JW kräver och att de därför behöver hjälp genom stödsatser.

De insatser som beslutats för JW har skett med stöd av socialtjänstlagen, SOL, och krävt samtycke från båda vårdnadshavarna, i annat fall har insatserna inte kunnat beslutats.

Den 27 maj 2021 beslutade Falu kommun att placera JW på HVB-hemmet Platea i Hagfors. Placeringen var en akutplacering i 14 dagar som senare kunde komma att övergå i en utredningsplacering. Den 29 maj 2021 skrevs JW in på HVB-hemmet. Han avled den 15 juni 2021.

2. Placeringen på HVB-hemmet Platea

2.1 Dokumentation

2.1.1 Dokumentation mellan kommunen och Platea

Muntlig information om JW lämnades över från kommunen till Platea vid flera tillfällen och skriftlig information skickades enligt överenskommelse den 25 maj 2021. Av Humanas Lex-Sarah utredning framgår att föreståndaren hade fått information om JW behov och att han

försöker avvika frekvent, bilaga 1, sid 5. Personal informerades om den höga risken för avvikande genom muntlig information, veckobrev, dokument i barnets fysiska akt och whiteboardtavla i personalrummet.

2.1.2 Matchning

En föreståndare vid ett hem för vård eller boende ska ha den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten, *HSLF-FS 2016:55 om hem för vård eller boende*¹. Vid inskrivningsbeslutet ska föreståndaren särskilt kontrollera att hemmet är lämpligt med hänsyn till den enskildes behov, ålder, utveckling, utbildning och personliga förhållanden i övrigt, 3 kap. 11 § socialtjänstförordningen (2001:937).

Innan placeringen av JW gjorde föreståndaren på Platea en lämplighetsbedömning och matchning. I dokumentet *Lämplighetsbedömning och matchning inför placering enligt SOL eller LVU, daterad 28 maj 2021*, bilaga 2, framgår att "Platea har förutsättning att erbjuda barnet en omsorg och vård som kan skapa stabilitet. Platea kan vid extra bemanning arbeta för att säkra upp runt barnet så att det inte ska utsättas för onödiga olyckor. Det är ett mycket aktivt barn som ställer stora krav på uppsikt och tillsyn. Platea har för vana att säkerställa även den fysiska miljön, vilket kommer att ske. Utifrån denna motivering anser undertecknad att Platea kan bereda barnet en trygg och säker vård i en akutplacering".

I och med den dokumentation om JW som lämnats över från kommunen och som resulterar i Plateas matchning i vilket de garanterar en trygg och säker vård skrivs JW in på Platea den 29 maj 2021. Så sent som den 14 juni 2021, dagen innan JW avled, intygade Platea att allt fungera bra, bilaga 6, sid 11-12, sista stycket.

2.1.3 Instruktion till Personal

Av Instruktionen, bilaga 3, som personalen tagit del av och som skriftligen fanns på JW pärm på HVB-hemmet framgår i "fet stil" att han är supersnabb och springer ut genom dörrar och grindar, hoppar över staket samt att JW är mycket rymningsbenägen. Det framgår även att personalen hela tiden ska hålla sig mellan JW och närmsta flyktväg.

Det framgår även av Karlstad tingsrätts dom mål nr B 3742-21 att personalen på Platea varit informerad och införstådda i JW behov av konstant tillsyn för en trygg och säker vård.

2.1.4 Kritik från IVO

Även om kritik riktats från IVO innan placeringen av JW har Platea vid tidpunkten för placeringen haft tillstånd av IVO att bedriva verksamhet. Tillsynsansvaret åligger IVO och en kommun måste kunna förlita sig på att den aktör som innehar tillstånd bedriver en trygg och säker vård.

Oaktat den kritik som riktats av IVO mot kommunen efter JW död vad gäller dokumentationen av samtycket från vårdnadshavarna står det ändå klart att det funnits samtycke från både HL, *Samtal i pågående ärende daterad 2021-05-10*, bilaga 4, samt

¹ <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2016-6-14.pdf>

Journalanteckning Telefonsamtal 2021-05-24, bilaga 5 sid 7 och HES, Journalanteckning, Telefonsamtal den 2021-05-24, bilaga 5 sid 8, kring placering på Platea,

2.1.5 Kommunens Lex-Sarah utredning

Av kommunens Lex-Sarah utredning bilaga 6, sid 10, framgår att kommunen stegvis genomfört de insatser som räknas upp i *Riktlinjer för val av placeringsform barn och unga*, bilaga 7, innan han slutligen placerades på HVB-hemmet Platea. Placeringen på HVB-hemmet var således inte någon insats som vidtogs i första hand utan föregicks av ett flertal insatser som dessvärre inte fungerat.

2.1.6 Vårdplan

Huvudregeln är att en vårdplan ska upprättas senast den dag då placering görs. Vid akuta placeringar görs detta senare eftersom utredningen inte är färdigställd, vilket skett i JW fall.

Oaktat att en vårdplan upprättades efter placeringen framgår det av matchningen vilka överväganden som gjorts för att Platea skulle kunna tillgodose JW behov av trygg och säker vård både psykiskt och fysiskt.

3. Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

3.1 Artikel 2.1

Enligt artikel 2.1 i Europakonventionen ska envars rätt till liv skyddas genom lag. Artikel 2.1 handlar inte bara om att inte ta någons liv utan också att vidta lämpliga åtgärder för att skydda livet på dem som befinner sig i dess jurisdiktion, så kallade positiva förpliktelser.

Vid sin prövning av statens ansvar har Europadomstolen först bedömt om myndigheterna hade eller borde ha haft kännedom om att personen i fråga befann sig i en verklig eller omedelbar fara och därefter tagit ställning till frågan om myndigheterna vidtagit alla nödvändiga åtgärder som rimligen kunde begäras för att förhindra att denna fara realiserades.

3.2 Artikel 8

Artikel 8 i Europakonventionen handlar om rätt till skydd för privat- och familjeliv. I första hand är artikeln ett skydd för medborgarna mot godtycklig myndighetsinblandning i deras privat- och familjeliv². Artikel 8 innebär även att staten har en så kallad positiv förpliktelse att se till att den enskildes intressen för privat- och familjeliv skyddas.

För att ingreppet ska vara förenligt med konventionen ska tre villkor vara uppfyllda. Ingreppet måste vara lagligt (inhemsk lag), ägnat att tillgodose något av de i artikel 8.2 uppräknade intressena, till exempel barnets fri- och rättigheter och nödvändigt i ett demokratiskt samhälle³. Vad som uppräknas i artikel 8 som legitima syften är uttömmande. Vid en prövning i Europadomstolen sker en proportionalitetsprövning dvs om ingreppet

² <https://svjt.se/svjt/2013/381>

³ <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2020-3-6640.pdf>

stått i proportion till syftet, endast då är ingreppet att anse som nödvändigt i ett demokratiskt samhälle. Europadomstolen anser att staterna har fri bedömningsmarginal. Detta innebär att staterna i flertalet fall är bättre lämpade att bedöma vad som bör vara tillåtet eller förbjudet inom sin jurisdiktion.

5. Kommunens bedömning

5:1 Skadeståndsansvar enligt artikel 2 och 8 i europakonventionen

HL och HES yrkar enligt skadeståndslagen 3 kap. 4 § vardera 400 000 kronor enligt artikel 2 och 50 000 kronor vardera enligt artikel 8. Därtill yrkar HES 42 400 kronor och HL 30 000 kronor enligt 5 kap. 2 § skadeståndslagen.

Kommunens placering grundar sig på Plateas matchning där det tydligt framkommer att de med extra bemanning kan säkra upp runt JW så att han inte utsätts för onödiga olyckor, att de är vana att säkra upp den fysiska miljön och att det är ett aktivt barn som ställer stora krav på uppsikt och tillsyn.

HVB-hemmet var ett öppet boende och det var därför nödvändigt att hela tiden säkra upp med en personal mellan JW och närmsta flyktväg för att tillförsäkra JW en trygg och säker vård utifrån hans mycket stora rymningsbenägenhet. Eftersom personaltätheten varit avgörande för kommunen vid placering av JW för att kunna säkerställa en trygg och säker vård anser kommunen inte att brister i staket, grindar och lås påverkat bedömning att JW inte skulle kunna tillförsäkrats en trygg och säker vård. Kommunen framförde dock vårdnadshavarnas synpunkter kring brister i den fysiska miljön till Platea som i sin tur skulle vidta åtgärder. En annan viktig del vid placering av barn är också att barnet i så liten grad som möjligt begränsas i den personliga integriteten och får möjlighet att utvecklas så normalt som möjligt. Syftet med placeringen har därför också varit att låta JW utvecklas och leva som en femåring utifrån hans förutsättningar och undvika onödiga ingrepp i hans liv. För att tillgodose detta har det inte funnits begränsningar som inneburit att JW endast tilläts att vistas i vissa utrymmen, inte heller har det funnits umgängesbegränsningar för vårdnadshavarna.

IVO och vårdnadshavarna har påtalat brister dels om den fysiska miljön att inte placera barn som har bristande impuls kontroll på hemmet dels om brister i matchningen vid mottagandet av barn där det senare visat sig att Platea inte haft möjlighet att bemöta barnens behov. Dessa brister har dock inte påverkat placeringen av JW eftersom kommunen inte haft anledning att ifrågasätta varken Plateas tillstånd att bedriva verksamhet eller matchningen som gjorts av föreståndaren.

5.1.1 Artikel 2.1 Europakonventionen

För skadeståndsansvar bör, i enlighet med det synsätt som framgår av Europadomstolens domar, krävas att kommunen visste eller borde ha vetat att JW befann sig i en verklig eller omedelbar fara och att kommunen trots detta inte vidtagit de åtgärder som rimligen kunde förväntas av kommunen för att förhindra förverkligandet av denna risk.

Vid tidpunkten för placeringen fanns inte någon vårdplan upprättad då det handlade om en akutplacering. Inför placeringen på Platea gjordes dock en matchning där det framkommer att HVB-hemmet hade de resurser som krävdes för att säkerställa en trygg och säker vård av JW. Mot bakgrund av tidigare historik kring JW och Plateas matchning anser kommunen

att det var utrett och säkerställt att Platea kunde tillgodose en trygg och säker vård. Platea var ett öppet HVB-hem och kommunen var medveten om att JW var mycket rymningsbenägen. Det var också av denna anledning som kommunen inför placeringen på Platea understrykte vikten av personaltäthet kring JW för att han inte skulle rymma men också möjliggöra och ta tillvara hans rätt att leva och utvecklas. Så sent som den 14 juni 2021 meddelade Platea att allt fungerade bra för JW, det fanns därför ingen anledning för kommunen att befara att JW befann sig i omedelbar eller verklig fara.

Mot bakgrund av ovanstående anser kommunen att nödvändiga åtgärder vidtagits för att skydda JW liv under placeringen på Platea. Någon kränkning av artikel 2.1 på det sätt som åberopats av vårdnadshavarna föreligger därför inte.

5.1.2 Artikel 8 i Europakonventionen

Placeringen som har stöd av inhemsk lag i form av socialtjänstlagen är en frivillig placering, inte ett tvångsomhändertagande, och som förgåtts av en beslutsprocess tillsammans med vårdnadshavarna vilka samtyckt till placeringen. Den dokumentation som gjorts och som legat till grund för bedömningen att placera JW har varit ägnad att på bästa sätt tillvarata både hans hälsa och fri- och rättigheter samt på så sätt möjliggöra för JW att leva och utvecklas. Placeringen har även varit nödvändig utifrån att vårdnadshavarna inte hade möjlighet att ta hand om JW på egen hand, den har dock inte inneburit någon inskränkning i umgänget för vårdnadshavarna.

Med stöd av ovan anser kommunen att de vidtagit de åtgärder som ur ett demokratiskt samhälle kan anses nödvändiga för att skydda JW intressen i fråga om hans hälsa och fri- och rättigheter. Någon kränkning av artikel 8 på det sätt som åberopats av vårdnadshavarna föreligger därför inte.

5.1.3 Avslutande bedömning

Mot bakgrund av ovan anser sig kommunen ha vidtagit de nödvändiga förpliktelser som krävts av kommunen för att skydda JW intressen enligt artikel 2.1 och 8 i Europakonventionen. Det föreligger därför inte grund för skadestånd enligt 3 kap. 4 § skadeståndslagen. Inte heller föreligger grund för ersättning enligt 5 kap. 2 § skadeståndslagen.

6. Bilagor

Bilaga 1 – Humans Lex-Sarah utredning (kärandens bilaga 13)

Bilaga 2 – Lämplighetsbedömning och matchning inför placering enligt SOL eller LVU (Matchning)

Bilaga 3 – Instruktion till personal på Platea

Bilaga 4 – Journalanteckning, Samtal i pågående ärende daterad 2021-05-10 (kärandens bilaga 9)

Bilaga 5 – Journalanteckning, Telefonsamtal 2021-05-24 (kärandens bilaga 7)

Bilaga 6 – Kommunens Lex Sarah utredning (kärandens bilaga 10)

Bilaga 7 – Riktlinjer för val av placeringsform barn och unga

Bilaga 8 – Fullmakt

För kommunstyrelsen enligt fullmakt

Stadsjurist

Stadsjurist